

**PŘÍSLUŠNÍCI PARDUBICKÉHO GESTAPA IV:
LUDVÍK SCHULZ****Jan NĚMEČEK**

Čtvrtý medailón přináší portrét jednoho z nejagilnějších příslušníků pardubického gestapa, muže, který se nechvalně proslavil jako velitel jednoho z nacistických stíhacích oddílů (Jagdkommand).

Ludvík Schulz se narodil 2. září 1907 ve Frýdku. Vyrůstal v početné rodině - měl tři bratry a tři sestry. Po absolvování německé měšťanské školy v Brně se vyučil elektromontérem u firmy Barthelmus & Donath, složil řidičské zkoušky a jezdil pak až do roku 1928 u firmy Herold v Brně. V letech 1928 - 1930 konal vojenskou základní službu u pěšího pluku 20 v Michalovicích a u 12. autokolony v Užhorodě, dosáhl hodnosti svobodníka. Po vojenské službě byl bez zaměstnání, teprve 31. května 1931 jej přijali jako řidiče ke státním autobusům v Pardubicích, kde pracoval až do 31. května 1941.

Toho dne obdržel výzvu, aby se dostavil na pardubický Oberlandrat. Zde mu bylo sděleno, že nastupuje jako řidič u pardubického gestapa.¹⁾ K tomuto faktu jistě přispěla Schulzova opce pro Německo, když říšskou státní příslušnost obdržel v únoru 1940 na základě své žádosti z předchozího roku. Jako řidič gestapa působil až do konce listopadu 1942, kdy po autohavárii byl zařazen jako tlumočnick při výsleších. Za heydrichiády pak převážel zatčené mezi vězením gestapa (bývalá donucovací pracovna) a jeho sídlem, dále asistoval při popravách, když přivázel oběti z vězení na popraviště u Zámečku.

Od 1. června do 31. srpna 1943 byl poslán do policejní školy (Sicherheitspolizei Schule) ve Fürstenbergu v Meklenbursku, odkud odjel

1) Státní oblastní archiv (SOA) Zámorsk, fond Mimořádný lidový soud Chrudim (MLS), Ls 994/46, Schulzova výpověď z 13. června 1945. Tento pramen je třeba brát s rezervou, neboť byla vedena snahou o očištění vlastní osoby. Bohužel nelze valnou část Schulzových tvrzení ověřit, neboť pardubické gestapo svůj archiv v květnu 1945 zlikvidovalo.

v rámci strážního oddílu v síle 30 mužů do Itálie, do Verony, kde měli hlídat zatčeného hraběte Ciana a dělat osobní stráž Mussolinimu u Gardského jezera.²⁾

Z Itálie se vrátil v lednu 1944 zpět k pardubické služebně gestapa, kde nastoupil již jako kriminální asistent v referátu IV 1 b (pravicový odboj), kde působil do 11. května, kdy byl přeložen - údajně po výstupu s kriminálním tajemníkem Walterem Lehnem - ke kladenskému gestapu. Zde měl za úkol evidenci předmětů shozených nepřátelskými letouny. Do Pardubic se pak vrátil na podzim téhož roku, kdy byl 6. listopadu zařazen ke kriminálnímu tajemníkovi Prausovi do oddělení IV 2 a (sabotáže, zbrojní průmysl a zbraně).³⁾ Jako tlumočnick se zúčastňoval výslechů a při poválečném výslechu doznal i použití násilí: „Jest pravda, že někdy při výslechu jsem vyšetřovanci dal políček...“⁴⁾ V poválečném procesu ovšem jeho oběti potvrdily, že používal mnohem horších metod týrání lidí.

Na pardubické služebně nepobyl však dlouho: 19. prosince 1944 byl jmenován velitelem protipartyzánského stíhacího oddílu (Jagdkommando) v Poličce. Tento oddíl byl součástí Sonderkommando der Sicherheitspolizei Chrudim, které bylo vytvořeno za účelem zabránění přechodu parašutistických výsadek mezi Čechami a Moravou. Velitel Sonderkommando, kriminální komisař Feustel rozčlenil své síly do několika Jagdkommand, které detašovány podél česko - moravské hranice (Polička, Ústí n/Orlicí, Ždírec, Německý Brod, Humpolec, Ledec nad Sázavou, Pelhřimov).⁵⁾ Schulzův oddíl se skládal z 35 mužů Schutzpolizei a velícího důstojníka (por. Volmann). Koncem února 1945 došlo k obměně: Schutzpolizei byla vystřídána 35 běloruskými dobrovolníky Waffen SS vedenými SS-Scharführerem Unrau. Tato jednotka, která měla zkušenosti již z předchozího nasazení proti partyzánům v Itálii, se ukázala být - řízena SS-Oberscharführerem Schulzem - na výši zejména svou brutali-

2) Při poválečném hlavním líčení někteří svědkové vypověděli, že se jim Schulz chlubil likvidací příslušníků italského odboje. Schulz pochopitelně tato svědectví odmítl.

3) V Schulzově výpovědi je řada nepřesností co se týče označování jednotlivých referátů gestapa. Srv. O. Sládek, Zločinná role gestapa, Praha 1986, s. 273 - 278, kde se rekonstruuje struktura gestapa po reorganizaci z léta 1943.

4) SOA Zámorsk, MLS Chrudim, Ls 994/46, Schulzova výpověď z 31. května 1945. Většinu obvinění z násilí při vyšetřování však Schulz odmítal jako záměnu s vedoucím protikomunistického referátu kriminálním tajemníkem Otto Schulzem (odešel z pardubické služebny na podzim 1943 do Prahy), který byl proslulý svou surovostí. V některých případech se Schulzovi podařilo obvinění vyvrátit, neboť nebyl v předmětné době u pardubické služebny přítomen.

5) O. Sládek, Ve znamení smrtihlava, Praha 1991, s. 148 - 150.

19. března 1945 zajala dva uprchlé sovětské zajatce. Když nacisté zjistili, že nevědí nic o partyzánech, nařídil Schulz jejich likvidaci.⁶⁾

Schulz se při svých akcích opíral o síť provokatérů (řada z nich byli Rusové ze zajateckých táborů), kteří se snažili o navázání kontaktu s partyzány. Neznalost konkrétních faktů z činnosti partyzánských oddílů však způsobila, že jejich činnost neměla dostatečný efekt a při setkání se skutečnými partyzány byli většinou prozrazeni, jako tomu bylo 23. března 1945 při setkání s velitelem oddílu Stalin V. A. Osipovem, kdy partyzáni provokatéry odhalili a zlikvidovali. Schulzeho oddíl přijel již pozdě a musel odepsat další tři své agenty.

Jagdkommando provedlo na Poličsku i řadu dalších akcí - některé z nich na pokyn pardubického gestapa, když zatkl některé osoby, které Němci podezírali z podpory partyzánů, případně z přímého zapojení do odboje. Výslech zatčených prováděl Schulz a to i za pomoci násilí.

Na začátku května 1945 se vrátil zpět k pardubické služebně gestapa. Dne 8. května, když německé jednotky hromadně opouštěly Pardubice, se Schulz - bez svojí rodiny (manželky a dvou dětí), kterou zanechal v Pardubicích⁷⁾ - zařadil spolu s dalšími gestapáky do kolony leteckého personálu pardubického letiště, se kterou odjel přes Kutnou Horu k Písku, kde byla kolona americkou armádou zajata a odzbrojena. Schulz ze zajetí uprchl do Brna, kde doufal že najde pomoc u příbuzných. Když však zjistil, že jsou všichni - včetně jeho bratra - internováni, vrátil se do Jihlavy. Jeho bludná pouť pokračovala do Českých Budějovic a odtud do Freistadt v Horních Rakousích. Zde se sice zdržel asi dva týdny, avšak po zjištění, že ruská armáda - jež město obsadila - provádí evidenci osob příslých po 5. květnu 1945, se dal na další cestu směrem do Bavorska, kde doufal nalézt svého dalšího bratra Stanislava. Narazil však na americkou uzávěru hranic mezi Rakouskem a Bavorskem. Proto se vrátil zpět do Českých Budějovic, kde se ubytoval pod falešným jménem. Jeho pokus navázat kontakt se svou rodinou v Pardubicích však skončil nezdarem - v noci z 11. na 12. června 1945 byl zatčen.

Byl převezen do vyšetřovací vazby krajského soudu v Chrudimi, kde se také setkal se svou bývalou milenkou Marií Vojtovou. Pokus o navázání kontaktu s ní prostřednictvím motáku, který měl sjednotit jejich výpovědi a ulehčit Schulzovu pozici před soudem však skončil nezdarem, když

6) Tamtéž, s. 241, srv. Schulzovu výpověď (SOA Zámorsk, MLS Chrudim, Ls 994/46), který pochopitelně svou vinu popíral a tvrdil, že šlo o svévolný postup Unraua a jeho lidí.

7) Rodinné vztahy byly - jak svědčí dopis Schulzové rodičům z července 1945 - velmi komplikované (viz Schulzovu milenkou Vojtovou) a vyvrcholily 5. listopadu 1945 rozvodem (srv. Archív min. vnitra, sign. 325-4-1).

moták skončil v rukou vyšetřujících orgánů. Hlavní líčení proběhlo ve dnech 19. - 21. prosince 1946 před mimořádným lidovým soudem v Chrudimi. Výsledek procesu byl jednoznačný: prokázaná účast na vraždě dvou ruských zajatců, řada výpovědí svědků, které Schulz násilně vyslychal, to vše vedlo k rozsudku, že L. Schulz „jest vinen, že v Pardubicích, v Poličce a okolí, za německé okupace, tedy v době zvýšeného ohrožení republiky, podporoval nacistické hnutí, zejména tím, že jako krim. asistent Gestapa a velitel „Jagdkommando“ v Poličce, choval se hrubě při výsleších vůči československým občanům, surovým způsobem je mlátil, vyhrožováním a všemožným týráním je donucoval k doznání a prozrazení dalších spolupracovníků, přičemž mnohým z vyšetřovaných osob způsobil buď sám nebo spolu s jinými členy Gestapa nebo Jagdkommanda zranění na těle, zejména jako vedoucí Jagdkommanda v Poličce počínal si v Poličce a okolí velmi brutálně a v mnohých obcích vyhrožoval občanům zastřelením nebo vypálením jejich obce, nebudou-li splněny všechny jeho rozkazy, takže se stal postrachem celého kraje a to vše v úmyslu, aby rozvrátil mravní, národní a státní vědomí československého lidu a to za okolností zvláště přitěžujících, dne 19. 3. 1945 u obce Široký Důl spolu s hlídkou jemu přidělených „Vlasovců“ zastřelil 2 neznámé ruské zajatce, případně dal rozkaz nebo pokyn k jejich zastřelení, tudíž v době zvýšeného ohrožení republiky ve službách Německa dopustil se zločinu vraždy... případně spoluviny na zločinu vraždy... a odsuzuje se za to... k trestu smrti, ke ztrátě občanské cti, jakož i k propadnutí majetku.“⁸⁾

Rozsudek nad Schulzem byl vykonán 21. prosince 1946 na vězeňském dvoře krajského soudu v Chrudimi.

Zusammenfassung

SS-Oberscharführer Ludvík Schulz gehörte in der Zeit des II. Weltkrieges zu den Angehörigen der Pardubicer Auendienststelle der Geheime Staatspolizei, wo er seit 31. Mai 1941 als Fahrer und dann Kriminalassistent arbeitete. Seit 19. Dezember 1944 war er der Kommandant des Jagdkommandos in Polička. Diese SS-Jagdkommando bekämpfte gegen Partisanen in diesem Bezirk, am 19. März 1945 seine Angehörigen hingerichteten zwei russischen Kriegsgefangenen auf den Befehl Schulzes. Nach dem Krieg wurde Schulz verhaftet, vor das Gericht gestellt, für seine Verbrechen verurteilt und hingerichtet.

8) SOA Zámorsk, MLS Chrudim, Ls 994/46, rozsudek MLS z 21. prosince 1946.